

شناسایی و بررسی معضلات جامعه پزشکی در ایران: راهبرد علمی-پژوهشی مجله سازمان نظام پزشکی مشهد

Identification and Evaluation of Problems of Medical Community in Iran: The Research-Scientific Based Strategy of Journal of Mashhad Medical Council

Ali Asghar Yarmohammadi, MD
E-mail: YarmohamadiAA@mums.ac.ir

نویسنده مسئول:
دکتر علی اصغر یارمحمدی
استاد اورولوژی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

Reza Afshari, Abdollah Bahrami, Arash Beiraghi Toosi, Hadi Bijannejad, Masoud Pezeshki Rad, Seyed Mohammad Reza Parizadeh, Arash Peyvandi, Ali Taghizadeh, Ali Taghipour, Kamyar Tavakoli Tabasi, Ehsan Taghian, Nafiseh Saghaei, Lida Jarrahi, Gholam Reza Khademi, Hamid Khosrojerdi, Gholam Hasan Khodate, Abdolali Kharazmi, Bitad Dadpour, Mohammad Reza Darabi, Yasamin Davoudi, Mohammad Taghi Rajabi Mashhadi, Ali Reza Riyahi, Javad Sarabadani, Abbas Shojai, Seyed Ali Akbar Shamsian, Esmat Shahidi, Ali Samadi, Hoda Azizi, Abbas Azimi, Mehdi Farzania, Mahmoud Farhoudi, Mohammad Mahdi Ghasemi, Ali Reza Ghasemi Toosi, Kiarash Ghazvini, Mahmoud Mahmoudi, Gholam Ali Mamouri, Seyed Mostafa Monzavi, Hasan Monfared, Mostafa Mehrabi Bahar, Ghloam Hossein Noferehi, Naser Vahdati, Ali Asghar Yarmohammadi, Mohammad Javad Yazdanpanah, Masoud Yousefi

نویسندگان:
رضا افشاری، عبدالله بهرامی، آرش بیراگی توسی، هادی بیژن نژاد، مسعود پزشکی راد، سید محمد رضا پریزاده، آرش پیوندی، علی تقی زاده، علی تقی پور، کامیار توکلی طبعی، احسان تقیان، نفیسه ثقفی، لیدا جراحی، غلامرضا خادمی، حمید خسروچرمدی، غلامحسن خدایی، عبدالملک خوارزمی، بیتا دادپور، محمد رضا دارابی، یاسمین داوودی، محمد تقی رجایی مشهدی، علیرضا ریاحی، جواد سرآبادانی، عباس شجاعی، سید علی اکبر شمسیان، عصمت شهیدی، علی صمدی، هدا عزیزی، عباس عظیمی، مهدی فرزادینا، محمود فرهودی، محمد مهدی قاسمی، علیرضا قاسمی طوسی، کیارش قزوینی، محمود محمودی، غلامعلی معموری، سید مصطفی منزوی، حسن منفرد، مصطفی مهرابی بهار، غلامحسین نوفرستی، ناصر وحدتی، علی اسنر یارمحمدی، محمدجواد یزدانپناه، مسعود یوسفی

ABSTRACT

Background: Publication of articles about problems and setbacks against medical careers has been of less interest in Iran. The aim of this study was to present the viewpoints of medical experts about the journal format, contents and quality of the articles that will be published in the Journal of Mashhad Medical Council.

Methods: This descriptive qualitative study was conducted during a meeting in May 2013. A focus group comprised of academic staff of Mashhad University of Medical Sciences (MUMS) and members of the Medical Council of Mashhad (MMC) participated in this meeting. The participants presented their views with lectures and also wrote their views by answering to a pre-designed questionnaire.

Results: In total, opinions of 45 medical experts were collected. 85% of participants were male with a mean (SD) age of 49 (7) years old. 76% of the participants were academic staff of MUMS. Participants' opinions were categorized in two areas: (a) the structure of the journal, (b) the scope of the journal. For improvement of the journal structure, using professional editorial team, reducing printing costs, establishment of the journal website (22%), obtaining feedback of the MMC members (22%), and publication of scientific articles (22%) were the most frequent recommendations. Most recommended topics for the articles were: teaching medico-legal laws (60%), providing practical and educational articles about medical professionalism (56%), and educating medical ethics (31%).

Conclusion: Medical careers are involved with high loads of work. Hence, they have less time to read and update themselves about their job related issues including medico-legal issues. They may also be less updated about new findings in medical science. Journal of Mashhad Medical Council should work as a scientific platform with collaboration of medical staffs and MMC members to disseminate necessary knowledge for medical community. Furthermore, it should address occupational problems of medical community with research-based perspective.

Keywords: Medical community; Scientific journal; Medical council,

چکیده

پیش زمینه: انتشار مشکلات و تنگناهای صنف پزشکی یکی از مواردی است که در حوزه حرفه ای پزشکی در ایران کمتر مورد توجه واقع شده است. هدف از این مطالعه، ارائه دیدگاه صاحب نظران در مورد قالب مجله، محتوا و کیفیت مقالاتی است که لازم است در مجله سازمان نظام پزشکی مشهد انتشار یابند.

روش ها: این مطالعه توصیفی کیفی در سال ۱۳۹۲ و در طی یک جلسه به صورت گروه هدف (Focus group) انجام شد. جامعه آماری این پژوهش، اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد و اعضای سازمان نظام پزشکی مشهد بودند. افراد دیدگاه های خود را به صورت سخنرانی و همچنین نوشتاری (در پرسش نامه های از پیش طراحی شده) ارائه کردند.

یافته ها: در مجموع نظرات ۴۵ نفر از صاحب نظران جمع آوری گردید. ۸۵٪ شرکت کنندگان مرد با متوسط (انحراف معیار) سنی (۷) ۴۹ سال بودند. ۷۶٪ شرکت کنندگان از اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد بودند. شرکت کنندگان نظرات خود را در دو حوزه (۱) ساختار مجله و (۲) محتوای مجله بیان نمودند. برای بهبود ساختار مجله، اصلاح ساختار فیزیکی مجله (با استفاده از گروه تحریریه قوی و متخصص، کاهش هزینه های چاپ، الکترونیک شدن مجله از طریق تارنمای سازمان) (۲۲٪)، نظرسنجی از تمام اعضای سازمان برای انتخاب سرفصل های مجله (۲۲٪)، و تداوم انتشار مطالب علمی- ترویجی در مجله (۲۲٪) بیشترین پیشنهادها را به خود اختصاص دادند. بیشترین موضوعات پیشنهاد شده برای محتوای مطالب مجله به ترتیب شامل آموزش مسائل قانونی- حقوقی و کفیری در پزشکی (۶۰٪)، ارائه مطالب علمی و آموزشی و کاربردی در پزشکی (۵۶٪)، آموزش اخلاق پزشکی (۳۱٪) بودند.

نتیجه گیری: جامعه پزشکی به علت گرفتاری و مشغله زیاد کمتر فرصت مطالعه در مورد مسائل مرتبط با حرفه خود اعم از مسائل قانونی، حقوقی و کفیری دارند. همچنین ممکن است به علت فاصله گرفتن از محیط دانشگاهی کمتر امکان آشنایی با تغییرات به روز علم پزشکی داشته باشند. مجله سازمان نظام پزشکی مشهد می بایست با به کار بستن نظرات همکاران و استادان به عنوان یک سکوی آموزشی عمل کند. به علاوه لازم است با رویکردی پژوهشی به مسائل صنفی و معضلات جامعه پزشکی بپردازد.

کلیدواژه ها: جامعه پزشکی؛ مجله علمی پژوهشی؛ سازمان نظام پزشکی

مقدمه

انتشار مشکلات و تنگناهای صنف پزشکی یکی از مواردی است که در حوزه حرفه‌ای پزشکی در ایران کمتر مورد توجه واقع شده است. حل بنیادین مشکلات صنفی جامعه پزشکی بدون نگاه علمی و پژوهش‌مدارانه به مسائل آنها امکان پذیر نیست. مجلات علمی-پژوهشی نقش بسیار مهمی در گسترش علم، یافتن معضلات اجرایی و ارائه راهکارهای علمی برای حل مسائل موجود دارند.^{۱،۲} مقایسه علمی وضعیت صنفی پزشکان در ایران با کشورهای دیگر و مقایسه وضعیت پزشکان در سالهای گذشته و امروز با اعداد و ارقام و به صورت علمی، رهیافت مؤثری را در اختیار سیاست‌گذاران امر خواهد گذاشت تا به بهبود جایگاه این صنف پرتلاش و فرهیخته کمک نمایند. در کشورهای توسعه‌یافته اطلاع‌رسانی و پژوهش در زمینه جایگاه پزشکان و نظام پزشکی یکی از حوزه‌های مورد توجه بوده است.^{۳،۴} اما در ایران، پژوهش در مورد معضلات جامعه پزشکی و تداخل امور صنفی پزشکان با سایر صنوف و مراجع قانونی بسیار اندک و تقریباً در حد هیچ بوده است. برای تغییر این رویه، راهنمایی و همکاری اعضای هیأت علمی دانشگاه و همکاران شاغل در بخش خصوصی برای هدف‌گذاری و ارائه مقالات، بسیار راهگشا است. مطابق برنامه‌ریزی‌های اخیر و مصوبه هیأت مدیره سازمان نظام پزشکی مشهد، جهت‌گیری مجله سازمان نظام پزشکی مشهد بر ارتقای آن به مجله‌ای علمی-پژوهشی و ترویجی است.

هدف از این مطالعه، ارائه دیدگاه‌های اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد و اعضای سازمان نظام پزشکی مشهد در مورد ساختار مجله و محتوای مقالاتی است که لازم است در مجله سازمان نظام پزشکی مشهد انتشار یابند.

روش‌ها

این مطالعه توصیفی کیفی در سال ۱۳۹۲ و در طی یک جلسه به صورت گروه هدف (Focus group) انجام شد. جامعه آماری این پژوهش، استادان دانشگاه علوم پزشکی مشهد و اعضای سازمان نظام پزشکی مشهد بودند. این افراد در جلسه حاضر شدند و به ارائه دیدگاه‌های خود به صورت سخنرانی و همچنین نوشتاری (در پرسش‌نامه‌های از پیش طراحی شده) پرداختند. دیدگاه‌های حاضران ثبت شد و نظرات مشابه در گروه‌بندی‌های مشخص قرار گرفت. نتایج به صورت جدول و فراوانی ارائه شد.

یافته‌ها

در مجموع نظرات ۴۵ نفر از استادان و صاحب‌نظران جمع‌آوری شد. ۸۵٪ شرکت‌کنندگان مرد با متوسط (انحراف معیار) سنی (۷) ۴۹ سال بودند. تمامی شرکت‌کنندگان استخدام دولتی بودند. ۷۶٪ شرکت‌کنندگان از اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد بودند. شرکت‌کنندگان نظرات خود را در دو حوزه (۱) ساختار مجله و (۲) محتوای مطالب مجله بیان کردند.

ساختار مجله

اصلاح ساختار فیزیکی مجله (استفاده از گروه تحریریه قوی و متخصص، کاهش هزینه‌های چاپ، الکترونیک شدن مجله از طریق تارنمای سازمان) (۲۲٪)، نظرسنجی از تمام اعضای سازمان برای انتخاب سرفصل‌های مجله (۲۲٪)، و حفظ و تداوم انتشار مطالب علمی-ترویجی در مجله (۲۲٪) بیشترین پیشنهادها را به خود اختصاص می‌دادند. علاوه بر آن پیشنهادهایی نظیر تهیه خبرنامه ویژه عموم جامعه (اطلاع‌رسانی اخبار جامعه پزشکی، آموزش بیماران و مردم) و جامع‌نگر بودن مطالب مجله سایر پیشنهادها را به خود اختصاص می‌دادند (جدول ۱).

محتوای مطالب مجله

بیشترین موضوعات پیشنهادشده برای محتوای مطالب مجله به ترتیب شامل این عناوین بودند: آموزش مسائل قانونی-حقوقی و کیفری در پزشکی (۶۰٪)، ارائه مطالب علمی و آموزشی و کاربردی در پزشکی (۵۶٪)، آموزش اخلاق پزشکی (۳۱٪)، سابقه و شرح حال پیشکسوتان، شرح فداکاری‌های پزشکان و معرفی پزشکان با اخلاق (۲۷٪)، مشکلات صنفی و اجتماعی جامعه پزشکی (۲۷٪)، طرح مشکلات بین‌رشته‌ای و مشکلات با سایر ارگان‌های دولتی (۲۴٪)، آموزش مهارت‌های ارتباطی (آموزش پزشک پاسخگو در جامعه، نحوه صحیح برخورد با بیمار) (۲۰٪)، طرح مشکلات پزشکان جوان و پزشکان عمومی (۲۰٪).

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس این پژوهش، اصلاح ساختار مجله با استفاده از تیم تحریریه قوی، ایجاد نسخه الکترونیک مجله و همچنین ارتباط با خوانندگان و نظرسنجی از آنها در مورد مطالب مجله مورد توجه قرار گرفت. همچنین نظر اکثر شرکت‌کنندگان بر طرح موضوعاتی نظیر مسائل قانونی-حقوقی و کیفری در حوزه پزشکی، آموزش مطالب

جدول ۱. پیشنهادهای ارائه شده برای قالب مجله

عناوین پیشنهادی	نظرات موافق (درصد تعداد)
اصلاح ساختار فیزیکی مجله (استفاده از گروه ژورنالیستی قوی و متخصص، کاهش هزینه‌های چاپ، الکترونیک شدن مجله از طریق سایت سازمان)	۱۰ (۲۲)
ارتباط با خوانندگان و نظرسنجی از آنها در مورد مطالب مجله	۱۰ (۲۲)
حفظ و تداوم انتشار مطالب علمی-ترویجی در مجله	۱۰ (۲۲)
تهیه خبرنامه ویژه عموم جامعه (اطلاع‌رسانی اخبار جامعه پزشکی، آموزش بیماران و مردم)	۹ (۲۰)
جامع‌نگر بودن مطالب مجله (مطالب مجله همه اعضای سازمان را شامل شود)	۴ (۸)

جدول ۲. پیشنهادهای ارائه شده برای محتوای مطالب مجله

نظرات موافق (درصد) تعداد	عناوین پیشنهادی
۲۷ (۶۰)	مسائل قانونی - حقوقی و کیفری (ریشه‌یابی شکایات پزشکی، خطاهای پزشکی در رشته‌های مختلف و...)
۲۵ (۵۶)	مطالب علمی و آموزشی و کاربردی در پزشکی (تازه‌های علم پزشکی، گایدلاین‌ها، طریقه صحیح نسخه‌نویسی، خطوط راهنمای ارجاع بیماران به پزشک متخصص)
۱۴ (۳۱)	اخلاق پزشکی
۱۲ (۲۷)	سابقه و شرح حال پیشکسوتان، شرح فداکاری‌های پزشکان، معرفی پزشکان با اخلاق
۱۲ (۲۷)	مشکلات صنفی و اجتماعی جامعه پزشکی
۱۱ (۲۴)	مشکلات بین‌رشته‌ای و مشکلات با سایر ارگان‌های دولتی
۹ (۲۰)	مهارت‌های ارتباطی (آموزش پزشک پاسخگو در جامعه، نحوه صحیح برخورد با بیمار و ...)
۹ (۲۰)	توجه به مشکلات پزشکان جوان و پزشکان عمومی
۶ (۱۳)	اقتصاد سلامت، نظام سلامت، مدیریت در نظام سلامت
۶ (۱۳)	آموزش نحوه استفاده صحیح از پاراکلینیک به پزشکان عمومی
۵ (۱۱)	معرفی انجمن‌های تخصصی جامعه پزشکی
۵ (۱۱)	معرفی تسهیلات ارائه شده به پزشکان از سوی سازمان (رفاهی، بیمه، وام و...)
۴ (۹)	حرف پزشکان (تالار گفت و گو)
۴ (۹)	استفاده از تجربیات طرح پزشک خانواده
۳ (۷)	طب جامع نگر
۳ (۷)	ستون حرف مردم درباره پزشکان

جامعه باشد.

جامعه پزشکی به علت گرفتاری و مشغله زیاد کمتر فرصت مطالعه در مورد مسائل مرتبط با حرفه خود اعم از مسائل قانونی، حقوقی و کیفری دارند. همچنین ممکن است به علت فاصله گرفتن از محیط دانشگاهی کمتر امکان آشنایی با تغییرات جدید علم پزشکی داشته باشند. مجله سازمان نظام پزشکی مشهد می‌بایست تلاش کند با به کار بستن نظرات همکاران و استادان به عنوان یک سکوی (پلت‌فرم) آموزشی عمل کند. به علاوه لازم است با رویکردی پژوهشی به مسائل صنفی و معضلات جامعه پزشکی بپردازد.

محدودیت‌ها

گروه هدف، در تعریف می‌بایست شامل حداکثر ۲۰ نفر باشد. اما با توجه به محدودیت زمان اعضای محترم هیأت علمی دانشگاه امکان تشکیل جلسات متعدد وجود نداشت.

تضاد منافع: برخی از نویسندگان همکار سازمان نظام پزشکی مشهد و عضو هیأت تحریریه هستند با این وجود نظراتشان در نتایج این پژوهش بدون سوگیری ارائه شده است.

علمی و تازه‌های پزشکی، آموزش اخلاق حرفه‌ای و معرفی الگوهای اخلاقی و همچنین طرح مشکلات صنفی جامعه پزشکی تأکید داشت. به طور کلی می‌توان گفت عمده نظرات بر آموزش حرفه‌ای‌گری پزشکی معطوف بود.

بهبود محتوای مجله بر اساس آموزش حرفه‌ای‌گری پزشکی مشابه پیشنهادهای ارائه‌شده در مقالات Kent و Giddins بوده است.^{۲۵} با این وجود، تأکید بر بهبود ساختار مجله، نظرسنجی از مخاطبان در مورد محتوای مطالب مجله و لزوم چاپ خبرنامه برای اولین بار در این تحقیق پیشنهاد می‌شود.

انتشار یک مجله به صورت علمی پژوهشی، جدای از این که موانع متعددی دارد، نیاز به همکاری درون سازمانی، تقویت گروه تحریریه، جلب همکاری استادان و افراد علاقه‌مند در حوزه علمی مقالات مجله و انتشار منظم مجله دارد. یک مجله علمی علاوه بر اینکه باید نقش خود را در توسعه و گسترش دانش به خوبی ایفا کند، می‌بایست اطلاعات و مناسبات کنونی را به چالش کشیده و مهم‌تر از همه خوانندگان را به تفکر وادارد.^{۲۵} به علاوه جهت‌گیری مجله باید به سوی بهبود علم، خدمات، حرفه و در دیدگاه کلی زندگی عمومی

لطفاً به این مقاله از ۱ تا ۲۰ امتیاز دهید.

کد این مقاله: ۶۲۰۲

شماره پیامک مجله: ۳۰۰۷۸۳۸

نحوه امتیازدهی: امتیاز-شماره مقاله

نمونه صحیح امتیازدهی (چنانچه امتیاز شما ۲۰ باشد): ۶۲۰۲-۲۰

References:

1. Afshari R. A New Horizon to Medical Toxicology in Asia Pacific Region. Asia Pac J Med Toxicol 2012 Dec;1(1): 2.
2. Giddins G. A scientific journal should educate by disseminating knowledge. J Hand Surg Eur Vol. 2013 Jan;38(1):7.
3. Srivastava AC. General Medical Council. Is under threat. BMJ. 1994 May 21;308(6940):1373-4.
4. Pandya SK. Medical Council of India and the General Medical Council, United Kingdom. Natl Med J India. 1995 May-Jun;8(3):136-8.
5. Kent RD. The birth and growth of a scientific journal. Clin Linguist Phon. 2011 Nov;25(11-12):917-21.

